

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag
31 oktober 2005

Ons kenmerk
WJZ/2005/46952
(8138)

Uw brief van

Uw kenmerk

Onderwerp

Wijziging van de Monumentenwet
1988 inzake de rol van het provinciaal
bestuur en het gemeentebestuur bij
de rijkssubsidiëring van beschermde
monumenten alsmede het wijzigen
van de voorhangbepaling van artikel 34 (29 734)

Bijlage(n)

1. Algemeen

Bij brief van 11 juli 2005 zond ik u het ontwerp-besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten (Brim). De regering heeft met belangstelling kennis genomen van de reacties van de fracties van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

2. Uitgangspunten

De leden van de CDA-fractie vroegen of de staatssecretaris kan garanderen dat een grote groep monumenten niet tot verval is gedoemd door de invoering van het Brim.

De regering doet er alles aan om de restauratieachterstand per 2010 te hebben teruggebracht tot een aanvaardbare werkvoorraad. Daarvoor is dit jaar uit de zogenaamde FES-middelen € 100 miljoen beschikbaar gesteld. De restauratieachterstand is modelmatig berekend op € 234 miljoen. In de eerste helft van 2006 zijn de resultaten van het onderzoek naar de omvang van de restauratieachterstand van de regering bekend en daarmee een nauwkeurige inschatting van de werkelijke subsidiebehoefte. In het Brim wordt een artikel opgenomen op grond waarvan restauraties uit de achterstand uitgevoerd kunnen worden. Dit neemt niet weg dat de regering nooit garanties kan geven dat monumenten niet in verval raken. Immers, naast de subsidies zullen er nog aanmerkelijke eigen bijdragen van eigenaren nodig zijn voor het wegwerken van de restauratieachterstand.

De leden van de CDA-fractie vroegen om een reactie op de dereguleringsvoorstellen uit de VNG-notitie "Meer doen, meer geld, minder regels".

Op p. 2 van de VNG-notitie worden in een negental bullets voorstellen gedaan. De regering zal bij de beantwoording van de vragen in paragraaf 5 (Rol gemeenten en provincies) op de voorstellen van de VNG reageren.

De leden van de CDA-fractie vroegen of het niet logischer was geweest om eerst de monumenten te laten instromen die geen restauratieachterstand hebben, ongeacht de categorie waaronder zij vallen. Het is onmogelijk om de te verwachten hoeveelheid subsidieaanvragen voor objecten zonder restauratieachterstand te honoreren zonder ieder jaar een grote hoeveelheid subsidieverzoeken af te moeten wijzen. Immers, volgens voorgesteld criterium van restauratieachterstand kunnen alle objecten die voldoen aan het criterium, een aanvraag indienen en de totale behoefte is modelmatig begroot op 6 maal het jaarbudget van het Brim.

Door het hanteren van maximumbedragen in het Brim, die zijn gebaseerd op de kosten voor onderhoud en partieel herstel, zullen aanvragen die tot de restauratieachterstand behoren niet snel gebruik maken van het Brim. Voor objecten die tot de restauratieachterstand worden gerekend kan uiteraard wel subsidie worden aangevraagd, maar men moet dan genoeg nemen met subsidie gebaseerd op het maximum en men zal het deel dat niet gedekt wordt door subsidie uit eigen middelen moeten aanvullen.

Het instroommodel, dat is gebaseerd op categorieën met urgentie, oftewel de kans op vervolgschade, is een goede manier om groeiende subsidiebehoefte te beperken. Categorieën met de grootste urgentie stromen het eerst in.

De leden van de CDA-fractie vroegen wanneer de staatssecretaris verwacht de wijze bekend te maken waarop tegemoet gekomen wordt aan de wensen van de stadsherstelorganisaties.

Het artikel dat subsidie regelt voor objecten die tot de restauratieachterstand gerekend moeten worden zal in het Brim worden opgenomen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen wat de overwegingen waren achter de volgorde van instroming in het Brim.

De regering verwijst naar het hiervoor gegeven antwoord op een vergelijkbare vraag, gesteld door de leden van de CDA-fractie.

De leden van de PvdA-fractie vroegen wat de overwegingen waren om tot de in de brief vastgestelde subsidiepercentages te komen en waarom er verschillen optreden in vergelijking met het huidige Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997, het Brim 1997, en het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten, het Brom.

Er is van het gewogen gemiddelde van de subsidiepercentages van het Brim 1997 en het Brom uitgegaan om tot de in de brief vastgestelde subsidiepercentages te komen. De verschillen in percentages in het Brim ten opzichte van het Brim 1997 en Brom zijn het resultaat van ditzelfde gewogen gemiddelde.

De leden van de PvdA-fractie merkten op dat er verschil gemaakt wordt tussen molens en kerkgebouwen voor wat betreft het subsidiepercentage, terwijl zij in dezelfde categorie zaten.

Molens en kerkgebouwen zaten niet in dezelfde categorie. Voor kerken was het in het Brom mogelijk om meerjaren-onderhoudsplannen op te stellen waarvoor geen jaarlijks maximum was vastgesteld. Voor molens was het in het Brom alleen mogelijk jaarlijks onderhoud uit te voeren waarvoor een jaarlijks maximum was vastgesteld.

De leden van de Pvda-fractie vroegen of het mogelijk is dat er voor non-profit instellingen zoals stadsherstellen een eenvoudige subsidieregeling kan komen, die het hen mogelijk maakt hun prima werk voort te zetten.

Zoals hiervoor reeds opgemerkt zal in het Brim een artikel worden opgenomen dat een grondslag biedt voor subsidieaanvragen waardoor restauraties uit de achterstand weggewerkt kunnen worden. Dit artikel zal bij beschikbaar budget van kracht zijn. Er zal daarnaast geen extra regeling voor restauraties komen. Zodra de restauratieachterstand is weggewerkt, is de noodzaak voor het werk van de non-profit organisaties er niet meer, anders dan wellicht de beherende werkzaamheden waar het reguliere Brim voor is opgezet.

Staat het organisaties die complexen beheren vrij, zo vroegen de leden van de Pvda-fractie, te kiezen óf voor instromen als geheel óf in onderdelen naar de indeling per categorie.

Organisaties die complexen slechts beheren komen niet voor Brim subsidie in aanmerking. Slechts eigenaren of zakelijk rechthebbenden kunnen voor subsidie in aanmerking komen. Eigenaren van complexen zullen, wat het instroommodel betreft, niet anders behandeld worden dan eigenaren van zelfstandige enkelvoudige objecten. Dat betekent dat voor elk object binnen een complex pas een subsidieverzoek kan worden ingediend zodra de categorie waartoe het behoort, is ingestroomd. Er wordt geen keuze geboden.

De leden van de Pvda-fractie vroegen of de staatssecretaris bereid is om aan gemeenten met veel monumenten in eigendom de mogelijkheid te geven om gecombineerde instandhoudingsplannen te maken.

Gemeenten kunnen nooit als organisaties voor monumentenbehoud worden aangewezen omdat alleen een privaatrechtelijk rechtspersoon die zonder winstoogmerk in hoofdzaak het instandhouden van beschermde monumenten ten doel heeft, hiervoor in aanmerking komen. Gemeenten zouden hun bezit wel aan een stichting kunnen overdragen die aan de criteria voor aangewezen organisaties voldoet.

De leden van de Pvda-fractie wilden graag dat de situatie rondom monumentaal groen nader wordt toegelicht.

Het subsidiebudget voor het Brim zal vooralsnog bestaan uit de subsidiebudgetten van het Brrm 1997 en het Brom. Monumentaal groen is in beide bestaande regelingen niet subsidiabel. Aangezien het Brim een combinatie is van Brrm 1997 en Brom, zal groen ook in het Brim niet subsidiabel zijn. Zodra er aanvullende middelen beschikbaar komen die specifiek voor monumentaal groen kunnen worden ingezet, zal monumentaal groen subsidiabel gesteld kunnen worden.

De leden van de PvdA-fractie wilden graag weten wat de overweging is achter de 30% subsidie voor de decentrale overheden die rijksmonumenten in bezit hebben. Loont afstoten aan particulieren, zo vroegen zij.

Het subsidiepercentage van 30% voor monumenten in het bezit van decentrale overheden is gebaseerd op het gewogen gemiddelde van de subsidiepercentages uit het Brm 1997 en het Brm. Voor onderhoud kregen decentrale overheden, met uitzondering van molens, geen Brm-subsidie. Voor restauratie kregen decentrale overheden vaak 50-70% Brm 1997-subsidie. Aangezien de component onderhoud in het Brm zwaar meeweegt komt het gewogen gemiddelde uit op 30%.

De verwachting is niet dat decentrale overheden hun bezit aan particulieren zullen afstoten op grond van de het subsidiepercentage als de monumenten in een goede tot redelijke technische staat verkeren. Het Brm zal een aanzienlijke verbetering zijn ten opzichte van het huidige Brm 1997 en Brm. Bezittingen die tot de restauratieachterstand gerekend moeten worden kunnen inderdaad afgestoten worden aan particulieren of organisaties voor monumentenbehoud. De laatste categorie eigenaren is vaak zelfs aan te bevelen.

De leden van de SP-fractie vroegen hoe in de nieuwe regeling omgegaan zal worden met nieuwe monumenten.

Er zal ook voor deze monumenten geen onderscheid worden gemaakt tussen onderhoud en restauratie, dus ook zij kunnen aanspraak maken op Brm-subsidie. De selectie van nieuwe monumenten, afkomstig uit de wederopbouwperiode, zal plaatsvinden op basis van criteria zoals bijzonderheid, uniciteit, maar ook op basis van gaafheid. Vooral dat laatste zal nauw samenhangen met de technische staat en daarmee de restauratiebehoefte van deze monumenten.

De leden van de ChristenUnie-fractie vroegen om een toelichting op de passage uit de toelichting op het ontwerpbesluit, waarin wordt gesteld dat 'de afname van de financiële ondersteuning aan eigenaren van woonhuizen en boerderijen zonder agrarische functie ten laste van de rijksbegroting naar verwachting ongeveer gelijk zal zijn aan het hogere budgettaire beslag van de subsidies aan eigenaren van overige monumenten'.

De leden van de ChristenUnie-fractie vroegen of de staatssecretaris een budgetverschuiving verwacht en zo ja, kan zij een schatting geven van de negatieve financiële gevolgen voor eigenaren van woonhuizen en boerderijen zonder agrarische functie.

Financiële ondersteuning van woonhuizen en boerderijen zonder agrarische functie komt ten laste van het NRF en niet meer ten laste van de rijksbegroting. Er is dus geen sprake van een budgetverschuiving maar er is een sprake van een andere financieringswijze, die niet ten koste gaat van eigenaren van woonhuizen en boerderijen zonder agrarische functie.

3. Tijdpad Brim

De regering hoopt met de leden van de PvdA-fractie dat het tijdpad gehaald gaat worden. De regering gaat ervan uit dat dit mogelijk is.

4. Financiering Brim

De leden van de CDA-fractie vroegen hoe de regering denkt om te gaan met de te verstrekken subsidies als blijkt dat meer subsidie wordt aangevraagd dan het beschikbare subsidiebudget van € 46 miljoen. Tevens vroegen zij of er al iets bekend is over een nieuw verdeelmechanisme.

Eigenaren die een aanvraag doen voor instandhoudingssubsidie worden behandeld volgens het principe wie het eerst komt, het eerst maalt. Een nieuw verdeelmechanisme is dus niet nodig. Mochten er onverhoopt meer subsidieaanvragen worden ingediend dan gehonoreerd kunnen worden omdat het budget uitgeput is, dan zullen aanvragen afgewezen moeten worden. Deze eigenaren kunnen overigens het jaar daarop gewoon weer een aanvraag indienen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of de regering een onderbouwing kan geven van het realiteitsgehalte van de onderhoudsbudgetten. Zijn deze louter afgestemd op de huidige beschikbare budgetten, zo vroegen zij.

De instandhoudingsbudgetten (dit zijn overigens géén onderhoudsbudgetten!) zijn inderdaad gebaseerd op een optelling van de huidige beschikbare budgetten van het Brom (onderhoudsbudgetten) en het Brrm 1997 (restaurantbudgetten). De berekeningen van de RDMZ en het Nationaal Restauratiefonds (NRF) geven aan dat, met inachtneming van enkele onzekerheden (hoeveelheden aanvragen, hoogte van de aanvragen) het Brim alle subsidieaanvragen kan bedienen. Voor de genoemde onzekerheden is in de berekeningen een -naar de mening van de regering- voldoende hoge veiligheidsmarge aangehouden.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of afdoende in het Brim is geregeld dat inmiddels uitgevoerde en afgerekende restauraties, waarvoor tot 2011 in de gemeentelijke budgetten geen subsidiegelden beschikbaar zijn, op de juiste manier afgewikkeld worden.

Het Brim zal geen oplossing bieden voor het subsidiëren van restauratiewerkzaamheden die reeds uitgevoerd zijn. De eigenaar heeft immers willens en wetens het risico genomen dat er mogelijk geen subsidie verstrekt zal worden, indien het nog toe te kennen Brrm 1997-subsidiebudget voor het jaar 2011 ontoereikend blijkt te zijn.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of de nog niet in het Brim instromende organisaties van 2006 tot 2011 voldoende gesubsidieerd kunnen worden in het kader van Brom.

Of sprake is van een organisatie, privaatrechtelijk rechtspersoon of natuurlijk rechtspersoon, is voor de toepassing van het Brom niet relevant. Een eigenaar kan op basis van het Brom subsidie aanvragen indien het Brom aangeeft van toepassing te zijn op de categorie waartoe het object behoort.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of de kanjermonumenten ook instromen in het Brim.

De kanjermonumenten stromen inderdaad ook in het Brim in. Voor (een deel van de) kanjermonumenten en voor mogelijk andere grote objecten zal de regering een apart artikel in het Brim opnemen. Dat artikel bevat een voorziening voor grote Brim-objecten, objecten die met de geldende maximale subsidiabele kosten niet uit de voeten kunnen. Deze grote Brim-objecten kunnen

aanspraak maken op een hoger maximaal subsidiabel bedrag (vooralsnog tussen de € 700.000,- en € 1 miljoen).

De leden van de fractie van de ChristenUnie vroegen of het niet belangrijk is om vóór de invoering van het Brim duidelijkheid te hebben over de haalbaarheid van de extra middelen voor het wegwerken van de restauratieachterstand. Ook vroegen deze leden naar de vormgeving van de aparte voorziening en binnen welke termijn de regering denkt uitsluitel te kunnen geven over de extra middelen.

Een deel van de extra middelen, te weten € 100 miljoen, is al beschikbaar gesteld door de regering. De extra gelden wordt verstrekt op basis van een in het Brim op te nemen artikel op basis waarvan monumenteigenaren een aanvraag kunnen indienen om restauraties uit de achterstand uit te kunnen voeren, het zogenoemde restauratieachterstandartikel. Middels een tendersysteem en op basis van nadere criteria zullen deze extra middelen verdeeld worden.

Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek van de regering naar de restauratieachterstand zal, in samenhang met het advies van de Raad voor Cultuur over het selectiebeleid, de regering zich inspannen om de resterende middelen voor het wegwerken van de restauratieachterstand beschikbaar te stellen. De regering zal haar uiterste best doen om dit snel, maar uiterlijk voor 2010, geregeld te hebben.

5. Rol gemeente en provincie

De leden van de CDA-fractie vroegen waarom is gekozen voor een vrijblijvende vorm wat betreft de rol van gemeente en provincie. Hoe wil de staatssecretaris bewerkstelligen dat er ook daadwerkelijk contact wordt opgenomen, en had het niet meer voor de hand gelegen om het initiatief bij de gemeenten te leggen, zo vroegen deze leden.

Allereerst merkt de regering op dat de staatssecretaris niet heeft gezegd dat de gemeenten een belangrijke rol spelen in het stelsel van de subsidieverlening, maar in het stelsel van de monumentenzorg. De eigenaar van een monument heeft te maken met twee procedures: het aanvragen van een subsidie en het aanvragen van een monumentenvergunning. In het eerste geval is het de rijksoverheid die een besluit neemt over de aanvraag. In het tweede geval is de gemeente het bevoegd gezag. Iedere eigenaar, of die nu wel of niet subsidie vraagt, behoort te weten dat voor het wijzigen en herstellen van een beschermd monument een vergunning nodig is (zie de artikelen 11 en verder van de Monumentenwet 1988). Het is aan de gemeente om te beoordelen of een ingreep inderdaad vergunningplichtig is. Dat verschilt per gemeente. Ook de termijn van afhandeling van de vergunning verschilt per gemeente en kan maximaal zes maanden bedragen of soms in bijzondere gevallen nog eens verlengd worden. De regering stelt het belang van de eigenaar centraal en wil deze binnen 13 weken kunnen berichten over de subsidie. Daarom verleent de RDMZ een beschikking waarin de eigenaar op zijn/haar plichten wordt gewezen, waaronder de (bekende) verplichting van de eigenaar om zonodig een vergunning aan te vragen. De gemeenten krijgen bovendien een afschrift van de beschikking en het staat hen vrij de eigenaar te benaderen. Het gaat hierbij overigens met name om monumenten zoals kerken, molens en kastelen. De eigenaren van deze objecten hebben meestal eerder met subsidies of vergunningen te maken gehad en zijn over het algemeen goed op de hoogte van de regels in de monumentenzorg.

De leden van de PvdA-fractie verzochten de rol van de provincie in het Brim nader geëxpliciteerd te zien.

De regering merkt hierover op dat de provincie in het Brim geen rol heeft.

De leden van de PvdA-fractie vroegen hoe de staatssecretaris denkt over het feit dat de eigenaar voor subsidie bij het rijk en voor vergunning bij de gemeente aanklopt, hetgeen zou indruisen tegen de één-loket-gedachte.

Deze leden schetsen het proces correct. Het rijk neemt binnen 13 weken een besluit over de subsidie. Indien de aanvraag bij de gemeente zou worden ingediend, kan het rijk niet instaan voor afhandeling binnen 13 weken. Die termijn gaat immers pas lopen nadat de gemeente de aanvraag naar de RDMZ heeft doorgezonden en deze daar is geregistreerd. Gelet op de grote verschillen in behandeling tussen de gemeenten, is de meest zekere kans op gelijke behandeling van de aanvragers gelegen in het indienen bij het rijk. De aanvragen worden immers in volgorde van binnenkomst behandeld. Inderdaad staat dit op gespannen voet met één-loket-gedachte, echter de verschillen tussen gemeenten zijn zo groot dat er in feite ruim 400 loketten zijn. De regering acht het gewenst dat monumenteigenaren zo snel mogelijk inzicht krijgen in de financiële mogelijkheden. Met de Brim-subsidies moeten immers vooral monumenten met een zwakker economisch draagvlak (kerken, kastelen, molens) worden bediend. Financiële zekerheden moeten daarom snel en efficiënt worden gegeven.

De leden van de VVD-fractie en SGP-fractie vroegen hoe het overleg met de VNG betreffende de rijkssubsidiering van monumenten verloopt en op welke punten nog geen overeenstemming is bereikt. Het overleg met de VNG is in zoverre constructief geweest dat er geen discussie is over de principes van de Brim maar nog wel over de restauratieachterstand en het loket. Rijk en VNG hebben een gezamenlijke analyse gemaakt van de verschillende stappen en mogelijkheden om de vergunningaanvraag en de subsidieaanvraag te stroomlijnen. Voor de regering was de VNG-wens om, voorafgaand aan de subsidieaanvraag een vergunning verplicht te stellen niet onbespreekbaar, hoewel dit zou leiden tot verzwaring van administratieve lasten voor de burgers. Voor de VNG was dit echter niet genoeg omdat de subsidieaanvraag bij de gemeente zou moeten worden ingediend. De verschillen van inzicht spitsten zich uiteindelijk toe op de vraag waar de subsidie moet worden aangevraagd, bij het rijk of bij de gemeente. Voor het rijk was belangrijk dat wanneer subsidie zou moeten worden aangevraagd bij de gemeente, het rijk zijn toezegging niet zou kunnen nakomen om binnen 13 weken na indiening een beschikking te geven. Daar komt bij dat dit tot veel onduidelijkheid zou leiden bij de eigenaar. De ene gemeente kan immers wachten met doorsturen tot de vergunning is afgegeven, de ander kan de aanvraag direct doorsturen. De regering houdt eraan vast dat de eigenaar en niet de gemeente centraal staat en dat de eigenaar snel en efficiënt moet kunnen worden bericht over de subsidie. Een volgtijdelijke aanpak waarbij eerst over de vergunning en dan over de subsidie wordt beslist is vanuit het oogpunt van de eigenaar ondoorzichtig en maakt de eigenaar in zijn financiële belang afhankelijk van de handelingsnelheid van de gemeente. Aangezien er tussen gemeenten geen eenheid is in visie op vergunningverlening, snelheid van handelen en kwaliteit van de gemeentelijke afdelingen monumentenzorg, acht de regering dit niet wenselijk.

De leden van de VVD-fractie vroegen naar het overleg met het IPO.

Op 22 juni 2005 is ambtelijk overleg gevoerd met het IPO. Er zijn over het Brim geen geschilpunten. De zorgen van het IPO richten zich vooral op de vraag welke rol de provincies nog moet vervullen in de monumentenzorg met als onderwerpen: steunpunten, erfgoedhuizen, regionale opleidingsprojecten en culturele planologie.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vroegen of de staatssecretaris de zienswijze van de VNG deelt dat er bij instandhouding in veel gevallen sprake zal zijn van restauratie.

De regering is van mening dat een groot deel (de schatting van de RDMZ is 60%) van de instandhoudingplannen uitsluitend betrekking heeft op instandhouding. Deelrestauraties zullen in ca 40% van de aanvragen voorkomen. Wanneer alle instandhoudingplannen in beginsel vergunningplichtig zouden zijn, zou dat leiden tot een grote toename van vergunningen en dus tot veel administratieve lasten. De regering is het dan ook niet eens met die stelling van de VNG. Wel is in de besprekingen met de VNG duidelijk geworden dat gemeenten erg verschillend omgaan met hun vergunningbeleid. Werkzaamheden die in de ene gemeente wel een vergunning behoeven, zijn in de andere gemeente vergunningvrij. Dat is niet bezwaarlijk omdat het een gevolg is van de 1988 in gang gezette decentralisatie op het terrein van de monumentenzorg. Het betekent wel dat het moeilijk is om een generale uitspraak te doen over de vraag of een instandhoudingplan vergunningplichtig is.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vroegen naar mogelijke overlap tussen de werkzaamheden van de gemeente en RDMZ in de nieuwe regeling.

Volgens de regering is er geen sprake van overlap maar wel van raakvlakken. De gemeente beoordeelt of een vergunning nodig is voor een instandhoudingplan en of die verleend kan worden. De RDMZ beoordeelt welke werkzaamheden subsidiabel zijn en hoeveel subsidie kan worden verleend. Dat zijn verschillende mogelijkheden om naar een plan te kijken, elk vanuit eigen verantwoordelijkheden en kennis. De rol van de RDMZ in het vergunningentraject is bij wet vastgelegd.

De leden van de SGP-fractie vroegen hoe de staatssecretaris staat tegenover de door het VNG bepleite één-loket-gedachte.

De regering is van mening dat de één-loket-gedachte niet op de praktijk is gestoeld. Zolang er geen eenduidigheid is in het handelen van gemeenten rond vergunningen is er sprake van vele loketten. Dit kan leiden tot rechtsongelijkheid voor eigenaren. De regering acht het wenselijk dat voor de eigenaar op financieel gebied sprake is van één instantie waarmee zaken wordt gedaan. Die instantie is de RDMZ die de middelen beschikbaar stelt, waar gereclameerd kan worden en die de subsidie vaststelt.

Tenslotte reageert de regering op de dereguleringsvoorstellen van de VNG uit de notitie "Meer doen, meer geld, minder regels". De VNG heeft in een negental bullets aanbevelingen gedaan.

Aanbeveling 1: De VNG doet een klemmend beroep op het rijk om de administratieve lasten voor monumenteneigenaren niet te laten toenemen. De voorgenomen afschaffing van de verplichte advisering door de RDMZ is daar een goed voorbeeld van. Het Brim voldoet vooralsnog echter niet aan die wens en moet dus ernstig worden vereenvoudigd.

Reactie: Het Brim is gebaseerd op meerjarige instandhouding. Voor een subsidie voor zes jaar wordt éénmaal een aanvraag ingediend. Dit kan ook digitaal via een klantvriendelijk formulier. Binnen 13 weken weet de eigenaar of subsidie beschikbaar komt. Veel eenvoudiger kan het naar de mening van de regering niet.

Aanbeveling 2: De VNG stelt voor dat het instandhoudingsplan (dat bij de gemeente wordt ingediend) slechts bestaat uit: een algemene beschrijving van de werkzaamheden, aanvullende informatie die nodig is voor de beoordeling van vergunningplichtige onderdelen hiervan, en een beperkte hoeveelheid aanvullende informatie voor beoordeling van de subsidieaanvraag zoals een begroting.

Reactie: Voor de vaststelling van de subsidiabele kosten heeft de RDMZ in elk geval nodig: een bouwkundig inspectierapport, een werksomschrijving, een meerjarenbegroting en gegevens van de aanvrager. Daarnaast eventueel tekeningen en foto's, nodig voor beoordeling van vergunningplichtige onderdelen van het instandhoudingsplan. Hoe eenvoudiger de ingreep, hoe minder gegevens aangeleverd hoeven te worden. Dat verschilt niet van het voorstel van de VNG. De redenen waarom de aanvraag niet bij de gemeente kan worden ingediend, heeft de regering hierboven uiteengezet.

Aanbeveling 3: Detailsturing op kwaliteit door het rijk aan de hand van (qua budget beperkte) subsidiestromen, vindt de VNG onwenselijk en onjuist.

Reactie: Het rijk gaat niet via de subsidie op kwaliteit sturen. Kern van het kwaliteitssysteem is de vergunning en hiervoor is de gemeente verantwoordelijk.

Aanbeveling 4: De VNG vindt dat het toezicht van het rijk op de subsidie zich hoofdzakelijk moet beperken tot de rechtmatigheid van de uitgaven. Kwaliteitszorg voor de instandhouding en toezicht liggen primair bij de gemeenten. "Dubbel toezicht op de steiger" is niet wenselijk.

Reactie: Dubbel toezicht wordt door niemand gewenst. Het gaat erom dat overheden elkaars kennis gebruiken zonder dat sprake is van competentiestrijd. De RDMZ neemt altijd contact met de gemeente op wanneer de dienst wil beoordelen of middelen doelmatig worden besteed. Toezicht en handhaving op vergunningplichtige werkzaamheden zijn per definitie aan de gemeente voorbehouden.

Aanbeveling 5: Als de eigenaar rechtstreeks met de RDMZ contact op moet nemen (artikel 27 van het Brim) is de regiefunctie van gemeenten een dode letter. De eigenaar moet contact opnemen met de gemeente die zonodig de RDMZ betreft als kennisinstituut.

Reactie: Om rechtsgelijkheid voor eigenaren te waarborgen, moeten alle aanvragen centraal worden gedaan. Ook op dit aspect is de regering in het voorgaande uitgebreid ingegaan.

Aanbeveling 6: De bepaling dat subsidie wordt geweigerd indien "werkzaamheden zijn begonnen voordat subsidie is verleend" leidt ertoe dat noodzakelijke reparaties worden uitgesteld tot het moment van subsidieverlening.

Reactie: Het is gebruikelijk dat niet met werkzaamheden mag worden begonnen voordat subsidie is verleend; dit om de noodzaak van subsidie vast te kunnen stellen. Door de toezegging van de regering dat binnen 13 weken over de subsidieaanvraag een besluit wordt genomen, zal het uitstel minimaal zijn: tenzij de vergunningverlening tot grote vertraging leidt.

Aanbeveling 7: De bonus op het afstoten van het gemeentelijk eigendom van rijksmonumenten is een onbedoeld effect dat onwenselijke gevolgen kan hebben. Hieruit mag in ieder geval niet het beeld ontstaan dat monumenten beter af zijn in particuliere handen.

Reactie: De regering herkent het door de VNG geschetste beeld niet. Bij de beantwoording van vragen van de leden van de PvdA-fractie in paragraaf 2 is de regering op dit punt ingegaan.

Aanbeveling 8: De VNG pleit ervoor dat ook aan gemeenten met veel monumenten in eigendom de mogelijkheid geboden wordt om gecombineerde instandhoudingplannen in te dienen.

De regering heeft deze vraag reeds beantwoord in paragraaf 2.

Aanbeveling 9: De VNG vindt dat ook kleine, restaurerende stadsherstelorganisaties voor het Brim in aanmerking moeten kunnen komen.

Reactie: De regering begrijpt deze vraag niet. Ook restaurerende stadsherstelorganisaties komen voor het Brim in aanmerking. Zij zullen echter niet met de systematiek van het reguliere Brim willen werken, aangezien zij aankopen-restaureren-verkopen. Het Brim gaat uit van meerjarige instandhouding wat ook beheer van het monument met zich meebrengt. De vastgestelde maximale bedragen in het Brim zijn ontoereikend om alle werkzaamheden uit te voeren aan monumenten die tot de restauratieachterstand gerekend worden. Restaurerende stadsherstelorganisaties kunnen een beroep doen op het restauratieachterstandartikel dat in het Brim wordt opgenomen.

6. Restauratieachterstand

De leden van de CDA-fractie vroegen zich af op welke wijze en op grond van welk tijdpad de regering denkt de restauratieachterstand van € 234 miljoen weg te werken. Ook de leden van de SGP-fractie vroegen of de regering een meer concrete invulling en een realistisch perspectief kan geven op het verwerkelijken van de gestelde ambities.

De regering heeft bij de verdeling van de FES-gelden € 100 miljoen uitgetrokken voor het wegwerken van de restauratieachterstand. Deze € 100 miljoen wordt vrijwel direct ingezet om een deel van de restauratieachterstand weg te werken. Het bedrag van € 100 miljoen is bijna de helft van het bedrag van € 234 miljoen, dat gebaseerd is op een modelmatige herberekening van onderzoekscijfers uit 2001. Indertijd hebben alle gemeenten een behoefte-raming uitgevoerd, welke de basis vormde voor het onderzoek van 2001.

Momenteel is er een gedegen onderzoek gaande naar de actuele stand van zaken van de restauratieachterstand, waarbij in een steekproef door tientallen inspecteurs vele honderden monumenten geïnspecteerd worden. In de eerste helft van 2006 worden de resultaten van dit onderzoek bekend. Aan de hand daarvan zal de regering bezien hoeveel extra incidentele middelen er uitgetrokken moeten worden om de rest van de restauratieachterstand weg te werken. Daarbij zal ook het advies van de Raad voor Cultuur aangaande het selectiebeleid worden betrokken. Het streven van de regering is erop gericht om in 2010 de restauratieachterstand te hebben teruggebracht tot 10% van het monumentenbestand, hetgeen een aanvaardbare werkvoorraad is.

De leden van de CDA-fractie, de PvdA-fractie en de SP-fractie vroegen zich af hoe het mogelijk is dat de restauratieachterstand volgens de VNG € 830 miljoen bedraagt en wat de consequenties zijn voor het geval de VNG -deels- gelijk mocht hebben.

Het monumentenbestand bestaat uit ongeveer 60.000 monumenten. Om de restauratieachterstand te meten is een statistisch goed onderbouwd onderzoek nodig. In het onderzoek van de regering wordt een steekproef genomen met een behoorlijke betrouwbaarheid (95% betrouwbaarheid). Er zullen tussen de 1.500 en 2.000 monumenten worden geïnspecteerd. Pas dan ontstaat een beeld met een voldoende betrouwbaarheid.

De steekproef die de VNG heeft uitgevoerd is statistisch niet goed onderbouwd. De VNG heeft op basis van ruwe schattingen van gemeenten een bedrag geëxtrapoleerd. Deze onderzoeksmethode is onbetrouwbaar. Mocht echter uit het onderzoek van de regering blijken dat het noodzakelijke bedrag veel hoger is dan € 234 miljoen, dan zal de regering zich nader beraden over het monumentenbeleid.

De leden van de CDA-fractie vroegen of de extra middelen die beschikbaar komen voor het wegwerken van de restauratieachterstand zullen worden verdeeld middels het zogenoemde restauratieachterstandartikel. Zij vroegen zich af of monumenten die nog niet in het Brim zijn ingestroomd daarmee tussen wal en schip vallen.

Het is juist dat de extra middelen voor het wegwerken van de restauratieachterstand zullen worden verdeeld via het zogenoemde restauratieachterstandartikel. Dit artikel staat vanaf de inwerkingtreding van het Brim open voor alle categorieën monumenten (behalve eigenaren van woonhuizen en boerderijen zonder agrarische functie, zij kunnen aanspraak maken op een restauratiehypothec). De instroomregeling heeft dus geen relatie met het achterstandsartikel en er zullen dus geen monumenten tussen wal en schip vallen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of de restauratieachterstanden op dit moment beheersbaar zijn. Ook vroegen deze leden om volledig geïnformeerd te worden over het juiste bedrag van de restauratieachterstanden.

De regering gaat momenteel uit van het bedrag van € 234 miljoen. Zoals bekend is dit bedrag gebaseerd op een modelmatige herberekening. In de eerste helft van 2006 worden de resultaten bekend van het onderzoek van de regering. De regering houdt er rekening mee dat deze uitkomsten hoger kunnen liggen dan de € 234 miljoen, maar verwacht niet dat het in de buurt komt van het bedrag van € 830 miljoen dat door de VNG is genoemd. In die zin is de regering van mening dat de restauratieachterstand beheersbaar is en met een of enkele injecties van extra beschikbaar gestelde middelen weg te werken is.

De leden van de PvdA-fractie vroegen hoe de extra € 100 miljoen besteed gaat worden. Ook de leden van de SP-fractie vroegen hoeveel extra middelen er beschikbaar worden gesteld voor restauraties die niet onder de kanjerregeling vallen.

De regering zal de Tweede Kamer hier separaat van op de hoogte brengen. Grofweg zal er € 40 miljoen besteed worden aan de elf kanjers, die hiermee hun restauratieprojecten af kunnen maken. Er zal ongeveer € 25 miljoen besteed worden aan woonhuismonumenten. Nog eens € 35 miljoen is bestemd voor alle categorieën monumenten. Deze laatste € 35 miljoen wordt verdeeld op basis van het zogenoemde restauratieachterstandartikel dat in het Brim opgenomen wordt.

De leden van de VVD-fractie vroegen of de regering op de hoogte is van de steekproef die onder gemeenten is genomen. Ook vroegen deze leden of de regering de uitvoering van de motie Van Vroonhoven-Kok onder de huidige meerjarige begroting mogelijk acht.

De regering is op de hoogte van de uitkomsten van de steekproef van de VNG. Hiervoor is de regering hier op ingegaan. De uitvoering van de motie Van Vroonhoven-Kok acht de regering nog steeds mogelijk.

De leden van de VVD-fractie vroegen of de regering extra middelen zal uittrekken om de restauratieachterstand terug te brengen. De leden van de SP-fractie vroeg hoeveel extra middelen er voor het komende begrotingsjaar beschikbaar worden gesteld voor het wegwerken van de restauratieachterstand.

De regering heeft € 100 miljoen uit de FES-middelen uitgetrokken om een flink deel van de restauratieachterstand weg te werken. Deze € 100 miljoen zal in het begrotingsjaar 2006 worden ingezet. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek zal de regering zich voor de komende begrotingsjaren tot het uiterste inspannen om de resterende middelen te vinden teneinde de restauratieachterstand terug te brengen tot 10% van het monumentenbestand.

De leden van de SP-fractie vroegen of de regering hun visie deelt dat voor een succesvolle overgang naar instandhoudingsbeleid de restauratieachterstand op korte termijn wordt weggewerkt. De regering deelt deze visie en zal alles in het werk stellen om te zorgen dat de restauratieachterstand op korte termijn, maar niet later dan 2010, is teruggebracht tot 10% van het monumentenbestand.

De leden van de ChristenUnie-fractie vroegen of de overgangsbepaling op de uitkomsten van de steekproef wordt gebaseerd en wat dat betekent voor het bedrag van € 234 miljoen aan subsidiebehoefte.

De overgangsbepaling betreft het zogenaamde restauratieachterstandartikel. Dit artikel wordt gevuld met de extra beschikbaar gestelde middelen, zoals de € 100 miljoen die onlangs door de regering is vrijgemaakt voor de monumentenzorg. Restauratiesubsidies worden op basis van dit artikel verdeeld aan de hand van nog nader uit te werken criteria. De subsidiepercentages die hierbij zullen gelden, zullen zijn gebaseerd op de percentages uit het Brrm 1997. Wanneer de uitkomsten van de steekproef bekend zijn, zal het bedrag van € 234 miljoen worden aangepast aan de onderzoeksresultaten. Vervolgens zal de regering zich inspannen om de resterende middelen beschikbaar te stellen.

De leden van de SGP-fractie vroegen of de regering aannemelijk kan maken dat het bestaande budget toereikend is om de instandhouding van alle erkende monumenten adequaat vorm te geven.

De vastgestelde maximale subsidiabele kosten voor instandhouding per categorie is het gevolg van uitvoerige berekeningen en ervaringen die de regering heeft opgedaan met het Brrm 1997 en het Brom. De ervaring met de huidige subsidieregelingen leert dat per categorie monumenten verschillende percentages deelname aan het Brrm te verwachten zijn. Daarnaast is per categorie berekend hoe groot de gemiddelde behoefte aan instandhouding is, opgebouwd uit partieel herstel en onderhoud, voor een periode van 6 jaar.

7. Voorhang

De regering waardeert het dat de leden van de PvdA-fractie tevreden zijn over de wijziging van de voorhangprocedure.

8. Overige

De leden van de CDA-fractie vroegen of de staatssecretaris al actie heeft ondernomen om de communicatie over subsidieverlening naar de burgers toe te verduidelijken. Zodra het Brim in het Staatsblad is gepubliceerd zal de regering een campagne starten om de regeling onder de aandacht te brengen van eigenaren van monumenten. Er is een drietal brochures in voorbereiding, gericht op verschillende doelgroepen. Via de website (www.monumentenzorg.nl) is reeds informatie beschikbaar voor burgers. Voor gemeenten en provincies heeft de RDMZ al een zestal informatiebijeenkomsten georganiseerd. De stadsherstelorganisaties worden door de RDMZ periodiek geïnformeerd.

De leden van de PvdA vroegen aandacht voor het aantrekken en opleiden van jong personeel. De regering investeert tot en met 2008 jaarlijks € 150.000 in een netwerk van Regionale Opleidingsprojecten in de monumentenzorg. Er zijn vijf van deze ROP's die worden aangestuurd door steeds een koppel van twee provincies. Op basis van cofinanciering tussen rijk en provincies wordt gewerkt aan een jaarlijkse opleidingscapaciteit van 30 tot 35 jonge vaklieden per ROP.

B Ontwerp-Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten (Brim)

1. Artikelsgewijs

Artikel 5 (kennelijk is bedoeld artikel 6)

De leden van de PvdA-fractie en de leden van de SP-fractie vroegen of de vastgestelde plafonds (kennelijk is bedoeld: maxima) in de komende jaren verhoogd worden als op grond van ingediende aanvragen blijkt dat ze te laag zijn ingeschat voor bepaalde objecten.

De maxima kunnen inderdaad aangepast worden, als uit de praktijk blijkt dat zij niet goed zijn ingeschat.

De leden van de SGP-fractie vroegen of de vastgestelde subsidieplafonds (kennelijk is bedoeld: maxima) reëel zijn.

De maxima zijn vastgesteld op basis van jarenlange ervaring met de subsidieregelingen Brom en Brmm 1997. De regering is van mening dat de maxima reëel zijn.

De leden van de SGP-fractie vroegen wat er gebeurt indien ingrijpende restauraties na verloop van tijd toch noodzakelijk blijken te zijn.

Het is niet uit te sluiten dat in een voorkomend geval ingrijpende restauratie noodzakelijk blijkt te zijn. Het artikel voor restauratieachterstand zal een dergelijk geval moeten oplossen. De systematiek van het Brim beoogt ingrijpende restauraties te voorkomen. Het is niet ondenkbaar dat de maxima in het Brim in de toekomst verhoogd zullen worden. Ook daardoor zullen ingrijpende instandhoudingwerkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.

Artikel 11

De leden van de fractie van de ChristenUnie-fractie vragen, in verband met het uitgangspunt van minder administratieve lasten, naar de uitwerking van artikel 11 van het Brim.

Het merendeel van de instandhoudingwerkzaamheden zal eenvoudig werk betreffen waarvoor geen tekeningen of uitgebreid bestek vereist zal zijn. Uit het vastgestelde aanvraagformulier zal eenvoudig duidelijk worden welke bescheiden in gediend moeten worden. Uitgangspunt is om vooraf maximaal duidelijkheid te verschaffen aan de aanvrager zodat de 13 weken afhandeltermijn voor een aanvraag gehaald kan worden. Het bouwkundig inspectierapport en instandhoudingsplan is de basis voor elke Brim-subsidieaanvraag. Naarmate de omvang van de werkzaamheden toeneemt zal om tekeningen en bestek gevraagd kunnen worden, maar nooit meer dan bij het Brim 1997 gebruikelijk was.

Artikel 14

De leden van de CDA-fractie vroegen of de staatssecretaris de zorgen van deze leden deelt dat de voorwaarde voor het zwart-op-wit zekerstellen van het eigen aandeel door de aanvrager, onuitvoerbaar zou kunnen blijken, aangezien andere geldschieters dezelfde voorwaarde zullen stellen. De leden van de SP-fractie stelden een vergelijkbare vraag.

De regering deelt deze zorgen niet. Een aanvrager kan de verklaring afgeven dat de financiële dekking zeker is gesteld, de markt opgaan voor bijdragen van andere geldschieters en bij het uitblijven van bijdragen vervolgens de intrekking van de beschikking vragen, zonder tot het uitvoeren van het plan over te gaan.

De voorwaarde is opgenomen om de aanvrager ervan te doordringen dat het deel dat niet door subsidie is gedekt, zal leiden tot problemen indien dat eigen aandeel niet aanwezig is op het moment dat met werkzaamheden wordt aangevangen. De voorwaarde voor het eigen aandeel is nodig om op terug te kunnen vallen zodra op enig moment blijkt dat de aanvrager niet voornemens is om de werkzaamheden af te ronden op grond waarvan is beschikt. Een uiterste consequentie kan het terugvorderen van uitgekeerde subsidie zijn.

Het afsluiten van een rekening-courantfaciliteit bij het Nationaal Restauratiefonds kan één van de opties zijn voor het aantonen van de dekking van het eigenaarsdeel binnen de subsidiabele kosten. Een andere mogelijkheid, waar bij wijze van voorbeeld reeds geruime tijd ervaring mee bestaat in het kader van de 10-jaren onderhoudsregeling voor kerken, is gelegen in een verklaring van financiële draagkracht, resp. een bisschoppelijke garantieverklaring voor de kerken behorend tot de Protestantse Kerk, resp. de kerken behorend tot het R.K. Kerkgenootschap in Nederland.

De leden van de PvdA-fractie vroegen wat "naar genoegen van de minister" in artikel 14 betekent. Er kan worden volstaan met de mededeling van de eigenaar op het aanvraagformulier dat het eigen aandeel is zeker gesteld. Het is te beschouwen als een intentieverklaring voordat men overgaat tot het uitvoeren van de werkzaamheden. Echter, zodra men tot uitvoering overgaat zal deze voorwaarde bindend zijn met de uiterste consequentie dat uitgekeerde middelen teruggevorderd worden indien het plan niet wordt afgerond.

De leden van de SGP-fractie vroegen hoe de staatssecretaris denkt de patstelling die wordt veroorzaakt door de voorwaarde zoals in art 14 van het Brim opgenomen, wordt voorkomen.

De regering heeft deze vraag met voorgaande antwoorden voldoende beantwoord.

Artikel 18 - 20

De leden van de CDA-fractie vroegen op grond van welke criteria de subsidiepercentages per categorie zijn vastgesteld en waarom voor kerken een hoger subsidiepercentage geldt dan voor molens. De leden van de SGP-fractie stelden dezelfde vraag.

De subsidiepercentages van het Brim zijn vastgesteld op grond van het gewogen gemiddelde van de subsidiepercentages uit het Brom en het Brrm 1997. Kerken kunnen in het Brom meer subsidie verkrijgen dan molens aangezien voor kerken bij meerjaren-onderhoudsplannen geen maximum is vastgesteld. Daarnaast geldt voor kerken in het Brrm 1997 vaker het hoogste subsidiepercentage dan bij molens die vaak in bezit zijn van gemeentes, hetgeen een verschil van 20% in subsidiepercentage kan inhouden. Dit verschil heeft de verschillen in percentages veroorzaakt.

De leden van de SGP-fractie vroegen om een reactie op de aan deze leden gedane suggestie om monumentale woonhuizen in eigendom van kerken of parochies qua status gelijk te stellen aan boerderijen met een agrarische functie.

Er is voor eigenaren die geen fiscaal aftrekbare onderhoudskosten hebben, zoals eigendommen van kerken of parochies, een extra faciliteit bij het Nationaal Restauratiefonds geïntroduceerd. Het betreft de restauratiefondshypotheek-plus. Dit is een lening over 100% van de onderhoudskosten, waar voor andere woonhuseigenaren slechts een lening over 70% van de fiscaal aftrekbare onderhoudskosten verkregen kan worden.

Als woonhuizen onderdeel uitmaken van een beschermd complex, zoals een pastorie op een kerkelijk complex, kan de eigenaar in aanmerking komen voor Brim subsidie.

Artikel 37

De leden van de CDA-fractie vroegen waarom zo rigide aan het aantal van 20 monumenten wordt vastgehouden als criterium voor organisaties voor monumentenbehoud omdat veel organisaties buiten de boot vallen.

Naast het aantal van 20 monumenten in eigendom, is ook voldoende aantoonbare professionaliteit een eis. De regering is van mening dat de bedoelde professionaliteit slechts bereikt kan worden boven het bezit van 20 monumenten.

De leden van de CDA-fractie vroegen zich af of de organisaties voor monumentenbehoud die complexen beheren die bestaan uit monumenten van verschillende categorieën, instromen als geheel of in onderdelen naar de indeling per categorie.

Onderdelen van complexen stromen in als onderdelen naar de indeling per categorie.

De leden van de CDA-fractie vroegen zich af of het niet verstandiger is om voor clustering van het feitelijk beheer uit te gaan in plaats van juridisch eigendom. De leden van de SGP-fractie vroegen of

het mogelijk is om op een andere manier het beheer in plaats van het eigendom als criterium te stellen ten aanzien van de clustering van monumenten.

Naast het juridisch eigendom is het feitelijk beheer ook het uitgangspunt om te kunnen spreken van voldoende professionaliteit. De regering heeft het standpunt dat het niet verantwoord is om bij clustering uit te gaan van feitelijk beheer van het monument in plaats van juridisch eigendom. De organisaties voor monumentenbehoud hebben de mogelijkheid om met een deel van het clusterbudget tussen de bezittingen te schuiven. Het is mogelijk dat met het budget van een aantal objecten wordt geschoven en deze vervolgens worden verkocht. Dan kan de discussie ontstaan wie recht heeft op de subsidie voor de komende jaren en moet er wellicht weer geschoven worden.

Artikel 39

De leden van de SP-fractie vroegen of de staatssecretaris meer duidelijkheid kan geven over het verdeelmechanisme van de subsidieregeling met betrekking tot de overgangsregeling grootschalige restauraties.

Het verdeelmechanisme met betrekking tot de overgangsbepaling inzake restauraties ziet niet alleen op grootschalige restauratie maar op restauratieachterstand in zijn geheel. Omdat vooralsnog onvoldoende budget beschikbaar is om de hele restauratieachterstand weg te werken, zal er een keuze moeten worden gemaakt op welke wijze het beschikbare budget verdeeld zal worden. Die keuze zal worden opgenomen bij het restauratieachterstandartikel dat in het Brim wordt opgenomen. Overigens ziet het Besluit restauratie grootschalige restauraties 2005 er op toe dat de reeds gedeeltelijk op basis van voorgaande kanjerregelingen gefinancierde grootschalige restauraties nu afgerond kunnen worden.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

(mr. Medy C. van der Laan)